

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/76/2023
Identifikačné číslo spisu: 5118200152
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2024
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:5118200152.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne E. M., L. B., nar. XX. V. XXXX, bytom T. XXXX/XX, Ž., Úsmev - Zariadenie pre seniorov, právne zastúpená: AGM partners, s.r.o., so sídlom Bazová 6/A, Bratislava - mestská časť Ružinov, IČO: 47 258 586, proti žalovanej F. M., rod. M., nar. XX. V. XXXX, Z. B. XXXX/XX, Ž., právne zastúpená: Advokátska kancelária JUDr. Róbert Mendel s.r.o., so sídlom Sidónie Sakolovej 190, Bytča, IČO: 47 256 591, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 14C/1/2018, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 09. novembra 2022 sp. zn. 7Co/85/2022, takto

rozhodol:

Vyhovuje návrhu žalobkyne, aby do konania v s t ú p i l na miesto žalobkyne L. M., narodený XX. J. XXXX, bytom B. XXXX/XX, E..

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 388 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zmenil rozsudok Okresného súdu Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ resp. „prvoinstančný súd“) zo dňa 9. novembra 2021 č.k. 14C/1/2018-519, ktorým „...žalobu žalobkyne o určenie vlastníckeho práva zamietol, zrušil neodkladné opatrenie, o ktorom rozhodol uznesením zo dňa 14. februára 2018 č.k. 14C/1/2018-55 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline zo dňa 26. júna 2018 č.k. 5Co/165/2018-110; žalobkyni uložil nahradiť žalovanej trovy konania v rozsahu 100% a nahradiť Slovenskej republiky trovy konania v plnom rozsahu...“, a to tak „že žalobkyňa je vlastníkom podielu 1 vzhľadom k celku na nehnuteľnostiach zapísaných Okresným úradom Žilina, katastrálnym odborom pre okres Žilina, obec Ž., katastrálne územie Ž. na LV č. XXXX, a to pozemku registra C-KN parcelné číslo XXXX/XX, zastavané plochy a nádvorcia, o výmere 540 m2, pozemku registra C-KN parcelné číslo XXXX/XXX, zastavané plochy a nádvorcia, o výmere 26 m2, rodinného domu so súpisným číslom XXXX na pozemku registra C-KN s parcelným číslom XXXX/XX, zastavané plochy a nádvorcia o výmere 540 m2 (výrok I.); žalobkyni vo vzťahu k žalovanej

priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (výrok II.); štátu vo vzťahu k žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (výrok III.); vo výroku II. rozsudok prvoinštančného súdu zrušil (výrok IV.).

1.1 Súd prvej inštalcie v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala od žalovanej vrátenia daru podľa § 630 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) z dvoch dôvodov. Prvým bol a/ trvalý nezáujem o jej osobu ako matku, neposkytovanie potrebnej pomoci a úmyselné sa vyhýbanie kontaktu. Ďalším bolo b/ nevrátenie vkladnej knižky (sprenevera finančných prostriedkov, ktoré žalobkyňa zverila žalovanej do úschovy pred náročnou operáciou v júni 2014 pre prípad úmrtia). Žalobkyňa ako dôvod nevrátenia daru tvrdila aj zneužitie jej stavu, keď bola zavádzaná zrušením vecného bremena doživotného užívania veci. Prvoinštančný súd vzhľadom k tomu, že k zrušeniu vecného bremena došlo účinnosťou vkladu dňom 26. júna 2014 pod č. V XXXX/XX . a žaloba na súd bola podaná dňa 05. januára 20018 sa týmto dôvodom pre vrátenie daru nezaoberal, nakoľko bol uplatnený po uplynutí zákonom stanovenej 3-ročnej premlčacej lehote na vrátenie daru. Za nesporné považoval, že v júni 2014 bola žalobkyňou žalovanej zverená pred náročnou operáciou vkladná knižka a že i po operácii žalovaná matku navštevovala a poskytovala jej pomoc. Návštevy mali pokračovať až do 26. septembra 2015. V súvislosti s nevrátením vkladnej knižky prvoinštančný súd uviedol, že tento dôvod by bol premlčaný, avšak ako dôvodný mohol byť nárok na vrátenie daru v súvislosti s tým, že nevrátením vkladnej knižky žalovaná vystavila žalobkyňu núdzi, pretože jej nielen, že nevrátila vkladnú knižku, ale nezabezpečila jej lieky, liečivá a stravu, na ktoré nemala peniaze, teda neplnila si voči nej vyživovaciu povinnosť. Nevrátenie vkladnej knižky teda prvoinštančný súd posudzoval iba z hľadiska vystavenia žalobkyne núdzi. Za konanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi žalobkyňa označila i konanie žalovanej, ktorá ju v roku 2017 vyzvala na vypratanie domu, čo znášala veľmi ťažko a chcela odpredať rodinný dom i s pozemkami. V tejto súvislosti súd prvej inštalcie poukázal na judikatúru, podľa ktorej ani predaj hodnotnej veci - daru nie je možné považovať za konanie, ktoré by napĺňalo znaky správania sa v rozpore s dobrými mravmi (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. januára 1998 sp. zn. 2Cdo/81/1997), navyše k zrušeniu vecného bremena uviedol, že vecné bremeno doživotného užívania veci výrazne znižuje aj hodnotu veci prípadne znemožňuje jej predaj. Ťarcha viazla len na spoluvlastníckom podiele, nie na celej veci. Žalobkyňa bola v tom čase umiestnená v domove sociálnych služieb, mala zabezpečené bývanie i opateru. Čo sa týkalo nevrátenia vkladnej knižky, súd prvej inštalcie nemal preukázanú núdzu žalobkyne. Ďalej nezistil, že by došlo k sprenevere a čo i len čiastočnému odcudzeniu finančných prostriedkov. Bolo sčasti nepochopiteľné, prečo žalovaná, aj keď sa so žalobkyňou nechcela stretnúť, nezaslala jej vkladnú knižku, ktorá trvala na jej vrátení. V tejto súvislosti žalobkyňa predložila sms-správy, v ktorých žiadala o vrátenie vkladnej knižky. Žalovaná tvrdila, že peniaze žalobkyni poskytla prostredníctvom platobného účtu, pričom žalobkyňa stále trvala na vkladnej knižke, neskôr na jej osobnom doručení. Žalovaná nevrátila žalobkyni vkladnú knižku, naopak, s určitým časovým odstupom počas konania ju zaslala na pobočku vydávajúcej banky do úschovy pre žalobkyňu s uvedením jej osobných a kontaktných údajov. V tejto súvislosti prvoinštančný súd vyslovil názor, že vrátenie vkladnej knižky až po dlhšej dobe nemožno považovať za sústavné porušovanie povinností. Nakoniec došlo k prevodu prostriedkov na účet, vrátenie vkladnej knižky a jej uloženie v pobočke v Žiline. Z vykonaného znaleckého dokazovania považoval za preukázané, že žalobkyňa je silne naviazaná na dom na adrese Pribinova v Žiline, ktorý postavila s manželom, preto má tendenciu preháňať a nad primeranú mieru vyžadovať pozornosť. Ako manipulatívne súd prvej inštalcie hodnotil, že i počas konania trvala na osobnom vrátení vkladnej knižky a odmietala disponovať s účtom, z ktorého si vedela získať finančné prostriedky. Dôvodom na vrátenie daru bola predovšetkým výzva právneho zástupcu žalovanej, aby vypratala všetky veci z domu z dôvodu jeho predaja. S poukazom na takto zistený skutkový stav súd prvej inštalcie uzatvoril, že nezistil správanie žalovanej k žalobkyni opísané v žalobe, ktoré by zakladalo hrubé porušenie dobrých mravov. Nezistil, že by žalovaná odmietla pomoc žalobkyni v núdzi, starobe, či chorobe, pretože so žalovanou pred podaním žaloby bola v sporadickom kontakte. Nemal preukázané, že by sa žalobkyňa ocitla bez starostlivosti, či mala taký nedostatok, že by nemala zabezpečené základné potreby. Na podporu správnosti argumentácie poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. mája 2008 sp. zn. 2Cdo/108/2007. O nároku na náhradu trov konania žalovanej a štátu rozhodol s poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1, 2 CSP a úspech žalovanej v spore. Zároveň zrušil

nariadené neodkladné opatrenie súdom.

2. Odvolací súd v odôvodnení zmeňujúceho rozsudku uviedol, že súd prvej inštancie síce vykonal vo veci dostatočné dokazovania, avšak z výsledkov vykonaného dokazovania nedospel k správnym skutkovým zisteniam a následne vec i nesprávne právne posúdil.

2.1. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie nepovažoval za správnu konštatáciu prvoinštančného súdu v tom, že nevrátenie vkladnej knižky ako dôvod pre vrátenie daru je jednorazovým konaním a ako taký sa vzhľadom na moment odovzdania vkladnej knižky žalobkyňou žalovanej a dátum podania žaloby na súd premlčal. Vyjadril názor, že v prípade nevrátenia vkladnej knižky ide o sústavné znemožnenie žalobkyni ako majiteľky vkladnej knižky a usporiadaných finančných prostriedkov nakladať s vlastným majetkom. Ide o priebežne trvajúci permanentný stav, v priebehu ktorého žalovaná zjavne ignorovala žiadosti žalobkyne o vrátenie vkladnej knižky a o zaslanie finančných prostriedkov na ňou zriadený účet, ktorý nelogicky vyústil až do odovzdania vkladnej knižky žalovanou v priebehu konania o vrátenie daru nie žalobkyni, ale riaditeľovi banky. Za ďalšie podľa § 100 ods. 2 prvá veta Občianskeho zákonníka premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Pokiaľ žalobkyňa bola vlastníčkou nasporených finančných prostriedkov, vrátenie vkladnej knižky bolo len prostriedkom ako sa k nasporeným financiám dostať. Vlastnícke právo, ktoré si vo vzťahu k žalovanej prostredníctvom vrátenia vkladnej knižky uplatňovala, sa v kontexte poukazovaného zákonného ustanovenia premlčať nemohlo.

2.2. Žalovaná v priebehu konania tvrdila a poukazovala na to, že zo strany žalobkyne už ako dieťa bola šikanovaná, doslova týraná. Podrobne popisovala zážitky, konkrétne správanie žalobkyne, či už vo vzťahu k nej alebo iným osobám, pre ktoré momentálne trpí psychickými problémami a je nútená liečiť sa na psychiatrii. Mimo vlastného tvrdenia však nepredložila jediný dôkaz, ktorým by hodnoverne doložila a preukázala, že ňou uvádzané skutočnosti sú pravdivé. Nenavrhla v konaní vypočuť ako svedka napr. brata, ktorý žil s ňou a s matkou v spoločnej domácnosti a mohol by ňou uvádzané skutočnosti buď potvrdiť alebo vyvrátiť, resp. iné osoby z jej okolia. Doložila iba lekársku správu od psychiatricky, ktorá popísala jej subjektívne pocity bez bližšej verifikácie. Pokiaľ sa preto snažila v konaní navodiť dojem, že jej správanie v súvislosti s nevrátením vkladnej knižky, resp. jej trvalý nezáujem o osobu žalobkyne i ako onkologického pacienta po náročných operáciách je len reakciou na nevhodné správanie žalobkyne k nej, odvolací súd jej obrane neuveril, nepovažoval ju za preukázanú a hodnovernú. Za nepochopiteľné odvolací súd považoval, že i napriek žalovanou popisovanému správaniu, prijala od žalobkyne dar v podobe spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach tvoriacich predmet sporu, do úschovy vkladnú knižku pred náročnou operáciou, avšak na druhej strane, pokiaľ mala vkladnú knižku žalobkyni vrátiť, resp. minimálne sa zaujímať o jej stav po onkologických operáciách, komunikovať s ňou, prejaviť aspoň minimálnu empatiu a záujem o jej osobu, svoje (ne)konanie odôvodňovala postojom a správaním sa žalobkyne k nej ako dieťaťu a následne až do jej odchodu do zahraničia po smrti otca. To, že by sa žalobkyňa nevhodne vo vzťahu k žalovanej správala po poskytnutí daru, resp. odovzdaní vkladnej knižky do úschovy, žalovaná v konaní netvrdila, ani nepreukázala. V kontexte uvedeného odvolací súd ňou poukazované skutočnosti považoval z hľadiska vymedzeného predmetu konania za irelevantné. Podľa názoru odvolacieho súdu nemožno ospravedlňovať nečinnosť žalovanej v súvislosti s vrátením vkladnej knižky žalobkyni s jej nepríjemnými zážitkami z detstva, prípadne neskôr, nakoľko permanentne znemožňovala žalobkyni možnosť dostať sa k vlastným úsporám a nakladať s vlastným majetkom. Za nehodnovernú odvolací súd vyhodnotil i obranu žalovanej v súvislosti s jej údajnou snahou o zriadenie účtu v prospech žalobkyne, na ktorý by finančné prostriedky uložené na vkladnej knižke boli prevedené, nakoľko ani po zriadení účtu žalobkyňou žalovaná snahu o vrátenie, resp. prevedenie finančných prostriedkov neprejavila, odmietla poskytnúť požadovanú súčinnosť pri prevode finančných prostriedkov na ňou zriadený účet. To, že vkladnú knižku odovzdala riaditeľovi banky, odvolací súd hodnotil iba ako ďalšiu obštrukciu zo strany žalovanej. Jej odmietavý postoj v súvislosti s vrátením vkladnej knižky žalobkyni odvolací súd hodnotil i vo väzbe na skutočnosť, že žalovaná bola spoludisponentom oprávneným nakladať s vkladom na vkladnej knižke, a teda pre prípad smrti mohla voľne bez dodržania zákonného postupu pri nadobudnutí dedičstva s vkladom na vkladnej knižke disponovať a tento si prisvojiť.

2.3. Žalobkyňa dokladovala sms-správy, preukazovala, že priebežne žalovanú žiadala o vrátenie vkladnej knižky, a teda bolo povinnosťou žalovanej, ktorá vkladnú knižku do úschovy pred operáciou žalobkyne prijala, táto jej vrátiť bez akýchkoľvek obštrukcií a námietok. Naopak, v konaní bolo jednoznačne preukázané, že žalovaná ani po zriadení účtu žalobkyňou neposkytla potrebnú súčinnosť a peniaze z vkladnej knižky na takto zriadený účet žalobkyne nepreviedla. Odmietala so žalobkyňou komunikovať, neprejavila o ňu záujem ani v súvislosti s onkologickými operáciami, ktorým sa žalobkyňa podrobila, čo vo vzájomných súvislostiach s nevrátením vkladnej knižky odvolací súd považoval za hrubý nevďak hrubé intenzívne porušenie dobrých mravov, ktoré sú jednoznačne dôvodom pre vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd rozsudok prvoinštančného súdu zmenil a žalobe žalobkyne vyhovel. Súčasne rozhodol o trovách celého konania.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f/ CSP, t.j. tým, že jej súd (odvolací) nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a tiež ustanovením § 421 ods.1 písm. a/ CSP, keď rozhodnutie súdov nižších inštancií spočívalo v nesprávnom právnom posúdení v otázke, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Nesprávny procesný postup žalovaná videla v tom, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil dôkazy vykonané v priebehu konania, keď z nich podľa žalovanej selektívne prihliadal najmä na tie skutkové tvrdenia, ktoré svedčili v prospech žalobkyne a z neznámeho dôvodu doslovne odignoroval dôkazy, ktoré svedčali v prospech žalovanej. Odvolací súd odôvodnil svoje rozhodnutie nedostatočne, v podstatne len na dvoch stranách, pričom celé rozhodnutie má len deväť strán. To je v očividnom kontraste s rozhodnutím súdu prvej inštancie, ktoré má 35 strán a samotné úvahy súdu, hodnotenie dôkazov, skutkové a právne vyhodnotenie majú viac ako 15 strán. Ak sa odvolací súd rozhodol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie doslova znehuje, mal riadne a presvedčivo vysvetliť, prečo tomu tak je, s dôvodmi, pre ktoré súd prvej inštancie žalobu zamietol a s jeho úvahami, na základe ktorých sa tak rozhodol, sa odvolací súd absolútne nevysporiadal. Rovnako sa dostatočne nevysporiadal ani s argumentáciou žalovanej obsiahnutou vo vyjadrení k odvolaniu, ani s väčšinou skutkových tvrdení prednesených ústne alebo písomne počas konania pred súdom prvej inštancie. Takisto sa nevysporiadal s dvoma znaleckými posudkami súdom ustanovenými znalcami, a to znaleckým posudkom vypracovaný W.. M. N. pod č. 7/2 a 21 a znaleckým posudkom vypracovaný znalkyňou W.. S. N. pod č. 202r/5.

3.1. Ako ďalší dovolací dôvod žalovaná uviedla ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Namietaný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu videla s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. mája 2008, sp. zn. 2Cdo 108/2007 v tom, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v aplikácii „tzv. princípu vzájomnosti uplatňujúceho sa pri darovaní“. Z uvedených dôvodov žalovaná Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadala, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa v podanom vyjadrení k dovolaniu napadnutý rozsudok odvolacieho súdu označila za vecne správny, vyhlásený po zopakovaní dokazovania. Zopakovala, dohodu so žalovanou, že ak prežije operáciu odovzdanú vkladnú knižku jej vráti. Žalobkyňa prosila žalovanú o vkladnú knižku v rozpätí rokov 2014-2017, v roku 2018 si za týmto účelom zriadila nový účet. Žalovaná vkladnú knižku odovzdala až v roku 2022, aj to riaditeľovi banky. Napriek dôkazu z Poštovej banky počas celého sporu tvrdila, že žalobkyňa vkladnú knižku nepotrebuje. Žiadala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej odmietol resp. zamietol ako nedôvodné a žalobkyne priznal aj náhradu trov dovolacieho konania.

5. Pred rozhodnutím o podanom dovolaní žalobkyňa a L. M. (syn žalobkyne) požiadali súd o zmenu na strane žalobcu, a to s poukazom na prevod spoluvlastníckeho podielu k spornej nehnuteľnosti na LV XXXX pre kat. územie Ž., ku ktorému došlo po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Darovacia zmluva bola vkladovaná pod č. V XXX/XXXX. Najvyšší súd Slovenskej republiky návrhu žalobkyne podľa § 80 ods. 1 CSP vyhovel, a to s poukazom na preukázanú právnu skutočnosť prevodu práva.

Poznamenáva ale, že predmetný prevod sa týkal 1-ce vlastníckeho práva a je už vyznačený v katastri nehnuteľnosti.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

7. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

13. Žalovaná v prvom rade vyvodzujúc prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietala, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil dôkazy vykonané v priebehu konania a jeho rozhodnutie je nedostatočné, arbitrárne, nepreskúmateľné, t.j. nesplňajúce ústavnú a zákonnú požiadavku na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

15. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov (nevykonaním dokazovania) bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

16. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP, normatívne vyjadrená v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov robí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (Števcěk, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 729 s.). Pri hodnotení dôkazov je súd viazaný skutkovým stavom veci, a teda nie je prípustný eklektický a neopodstatnený výber dôkazov smerujúci k jednostranným záverom. Zásada voľného hodnotenia dôkazov je totiž limitovaná požiadavkou nadväznosti medzi skutkovými zisteniami súdu získanými v procese dokazovania, úvahami súdu v procese hodnotenia dôkazov a jeho právnymi závermi (I. ÚS 114/2008).

17. K namietanému pochybeniu v procese dokazovania dovolací súd ešte uvádza, že pokiaľ súd nevykonal v priebehu civilného konania všetky navrhované dôkazy alebo nevykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nedostatočne zistil skutkový stav alebo nesprávne vyhodnotil niektorý dôkaz, nemožno to v zásade považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strany, čo v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Predmetná judikatúra dovolacieho súdu bola a je akceptovaná aj ústavným súdom napr. v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 65/2020, III. ÚS 171/2018, II. ÚS 202/2020, II. ÚS 108/2020, II. ÚS 153/2019, II. ÚS 465/2017, IV. ÚS 511/2020. Na druhej strane však ústavný súd napr. v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 332/09 tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd (ďalej len „Dohovor“) totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 Základných princípov CSP) a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany

sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (rozhodnutie vo veci Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

18. V danom prípade po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľkou spochybnená hodnotiacia úvaha (resp. jej výsledok) odvolacieho súdu zodpovedá zásadám formálnej logiky a je aj preskúmateľná. V posudzovanej veci z rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejмый jeho myšlienkový postup pri hodnotení dôkazov, výsledkom ktorého bol určujúci skutkový záver, podľa ktorého žalovaná svojím správaním (v odôvodnení bližšie popísaným) voči žalobkyni konala spôsobom porušujúcim dobré mravy. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol okolnosti, ktoré vzal za preukázané a z ktorých vychádzal, je z neho zrejмый, že dôkazy hodnotil jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti s dôrazom na to, či žalobkyňou produkované tvrdenia podporené predloženými listinnými dôkazmi (aj v kontexte s ďalšími vykonanými dôkazmi) sú vôbec spôsobilými ňou tvrdenú skutočnosť dokázať, jasne a zrozumiteľne vysvetliť, aké úvahy ho viedli k záveru ohľadne porušenia dobrých mravov žalovanou. Podľa názoru dovolacieho súdu spôsob, akým odvolací súd dospel k tomuto rozhodujúcemu skutkovému zisteniu, zodpovedá ustanoveniu § 191 CSP v spojení s ustanovením § 185 CSP Úvahy, ktorými sa v rámci hodnotenia dôkazov riadil, sú v súlade so zásadami formálnej logiky, pričom výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť nimi zistené. Vzhľadom na vyššie uvedené závery, podľa názoru dovolacieho súdu procesný postup odvolacieho súdu prebiehal v zmysle právnej úpravy Civilného sporového poriadku. Takýmto procesným postupom odvolacieho súdu preto podľa dovolacieho súdu nedošlo k tomu, že by súd (odvolací) znemožnili žalovanej, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že by tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP)

19. Dovolací súd tiež pripomína, že na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V preskúmvanej veci dovolací súd existenciu takejto vady zmätočnosti nezistil (viď bod 17).

20. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

21. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

22. V predmetnej veci sú podľa dovolacieho súdu v napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - viď rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05,

III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia, ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Prijaté právne závery sú primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 393 ods. 2 CSP (predtým § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb.). Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bola strana sporu pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi (I. ÚS 50/04), ani právo, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Inak povedané za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

22.1. V posudzovanom prípade teda obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí popísal obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedol, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, zároveň citoval ustanovenia (v bode 13), ktoré aplikoval, a z ktorých vyvodil svoje právne závery o porušení dobrých mravov žalovanou. Okolnosti, ktoré ho viedli k predmetnému právnemu záveru zdôvodnil konkrétne v bodoch 11 až 13 svojho odôvodnenia, v rámci ktorých sa vysporiadal aj s prezentovanými tvrdeniami/obranou žalovanej, že jej správanie bolo primeranou reakciou na správanie žalobkyne (bližšie viď bod 34.). Odôvodnenie odvolacieho súdu sa vypořádava so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, vrátane tých na ktoré žalovaná poukázala aj v rámci dovolacích námietok a myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal (§ 220 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP

23. Žalovaná ďalej vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalovaná považuje ako nesprávne právne posúdenú otázku „tzv. princípu vzájomnosti uplatňujúceho sa pri darovaní“. Uplatnenie princípu vzájomnosti znamená, že pri skúmaní určitého správania obdarovaného z hľadiska, či vykazuje znaky hrubého porušenia dobrých mravov, sa vezme na zreteľ tiež správanie darcu za účelom posúdenia, či on sám sa nespráva alebo nesprával voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny, v kladnom prípade sa darca nemôže úspešne domáhať vrátenia daru/ lebo následnú (darcom vyvolanú) reakciu obdarovaného (keby bola nevhodná) by nebolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov.

24. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a/ CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

25. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho

súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

26. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (vid' rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObd/2/2020 a tiež 1VCdo/2/2022, 8Cdo/278/2019).

27. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t.j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

28. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo 98/2017, 3Cdo 94/2018). Treba zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku; zákonodarca túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

29. Podľa ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka darca sa môže domáhať vrátenia daru ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

30. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu na vrátenie daru nie je akékoľvek nevhodné správanie sa obdarovaného alebo len samotná jeho nevďačnosť, ale také správanie sa, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Pri posudzovaní, či určité konkrétne správanie sa obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, treba pritom vychádzať z princípu vzájomnosti. To znamená, že treba brať do úvahy a hodnotiť aj správanie sa darcu, zistiť či tento sám sa nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie sa nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V kladnom prípade by sa totiž nemohol darca úspešne domáhať vrátenia daru, lebo reakciu obdarovaného i keby bola taktiež nevhodná, nebolo by možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Išlo by v takom prípade o spoločensky nežiaducu vzájomnú komunikáciu medzi darcom a obdarovaným, ktorú by sotva bolo možné charakterizovať ako hrubé porušenie dobrých mravov zo strany obdarovaného. Výnimkou by bolo iba také správanie sa obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu.

31. Ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka umožňuje vyvodiť zodpovednosť za porušenie morálnych pravidiel správania - súhrnu určitých historicky nemenných a všeobecne v spoločnosti akceptovaných noriem etiky, morálky a mravnosti. Vrátenie daru možno považovať za sankciu, ktorou darca postihuje obdarovaného za jeho správanie hrubo porušujúce tieto morálne pravidlá. Uvedené ustanovenie, ktoré za relevantné označuje len správanie obdarovaného, nemožno rozširujúcim spôsobom vykladať tak, že sa ním majú postihnúť aj dôsledky správania iných osôb ako obdarovaného, hoci i jemu blízkych (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnený v časopise Zo súdnej

praxe pod č. 63/2004).

32. Judikatúra najvyššieho súdu v minulosti formulovala isté všeobecné právne závery z hľadiska posudzovania intenzity konania obdarovaného voči darcovi alebo príslušníkom jeho rodiny (viď rozhodnutie z 24. februára 2011 sp. zn. 3Cdo/218/2010). Na uvedenom mieste je však nutné hneď poznamenať, že úvaha súdu o tom, či skutkové zistenia týkajúce sa správania sa obdarovanej osoby opodstatňujú záver o dôvodnosti žaloby podanej v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka, je v každej jednotlivéj veci podložená na vysoko individuálnych (odlišných) okolnostiach, charakteristiky ktorých sú spravidla neopakovateľné v iných prípadoch. Pri posúdení a hodnotení týchto individuálnych okolností postupujú sudy vždy diferencovane, pričom nezotrvávajú (nemôžu zotrvať) na určitých striktných hraniciach. Vzhľadom na to v otázke určenia intenzity porušovania dobrých mravov, ktoré v zmysle žaloby zakladá právo darcu domáhať sa vrátenia daru, ani nemôže existovať (byť vytvorená) ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Rozhodovacia prax súdov môže stanoviť len všeobecné charakteristické znaky konania obdarovaného, ktoré je relevantné podľa § 630 Občianskeho zákonníka (sp. zn. 2Cdo/303/2020 obdobne sp. zn. 8Cdo/114/2018).

33. Podľa už spomínaného rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/218/2010 právo darcu na vrátenie daru nezakladá každé negatívne správanie sa obdarovaného voči darcovi. Toto právo nevzniká pri prostej nevďačnosti obdarovaného voči darcovi, ani pri menej významnom porušení dobrých mravov obdarovaným (R 31/1999). Predpokladom vrátenia daru je len také negatívne správanie sa obdarovaného, ktoré vzhľadom na všetky významné okolnosti konkrétneho prípadu možno hodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov. O také správanie ide spravidla v prípade porušenia dobrých mravov spôsobom vyznačujúcim sa značnou intenzitou alebo sústavnosťou (opakovanosťou), pričom jeho vonkajším prejavom môžu byť fyzické násilie, hrubé urážky, neposkytnutie potrebnej pomoci, hrubý nezáujem a pod. V súlade s § 630 Občianskeho zákonníka možno za právne relevantné považovať len také správanie sa obdarovaného, ktoré sa objektívne prejavilo. Pritom nie je rozhodujúci subjektívny pocit a úsudok darcu (R 61/1997). Pri posudzovaní správania sa obdarovaného treba vziať do úvahy a hodnotiť i správanie sa samotného darcu v tom zmysle, či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu (princíp vzájomnosti). Uplatnenie princípu vzájomnosti znamená, že pri skúmaní určitého správania obdarovaného z hľadiska, či vykazuje znaky hrubého porušenia dobrých mravov, sa vezme na zreteľ tiež správanie darcu za účelom posúdenia, či on sám sa nespráva alebo nesprával voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V kladnom prípade sa darca nemôže úspešne domáhať vrátenia daru, lebo následnú (darcom vyvolanú) reakciu obdarovaného (i keby bola nevhodná) by nebolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Výnimkou by však bolo také správanie sa obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo 108/2007).

34. V danom prípade dovolateľka vymedzila právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 27. mája 2008, sp. zn. 2Cdo/108/2007. Po konštatovaní prípustnosti dovolania dovolací súd pristúpil k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

35. V rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/108/2007 najvyšší súd uviedol, že „...pri posudzovaní správania obdarovaného treba vziať do úvahy a hodnotiť i správanie sa samotného darcu v tom zmysle či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu (princíp vzájomnosti)“. V danom prípade žalovaná tvrdila, že jej konanie v rozpore s dobrými mravmi, zakladajúce právo na vrátenie daru sa nepreukázalo, resp. sa jednalo sa z jej strany o „očakávanú a primeranú reakciu“.

36. Z okolností prípadu v ich súhrne vyplýva, že, žalovaná prijala od žalobkyne dar v podobe spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach tvoriacich predmet sporu, ďalej do úschovy vkladnú knižku pred náročnou operáciou žalobkyne, avšak na druhej strane, pokiaľ mala vkladnú knižku

žalobkyni vrátiť, resp. minimálne sa zaujímať o jej stav po onkologických operáciách, komunikovať s ňou, prejavíť aspoň minimálnu empatiu a záujem o jej osobu, nekonala tak. Svoje správanie pritom odôvodňovala postojom a správaním sa žalobkyne k nej ako dieťaťu a následne až do jej odchodu do zahraničia po smrti otca. To, že by sa žalobkyňa nevhodne vo vzťahu k žalovanej správala po poskytnutí daru, resp. odovzdaní vkladnej knižky do úschovy, žalovaná v konaní netvrdila, ani nepreukázala. V kontexte uvedeného odvolací súd žalovanou prezentované skutočnosti považoval z hľadiska vymedzeného predmetu konania za irelevantné a žalobe žalobkyne preto v celom rozsahu vyhovel.

37. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd právnymi závermi, na ktorých založil rozhodnutie napadnuté dovolaním žalovanou, neodklonil v nastolenej otázke (viď bod 23) od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú v danom prípade predstavujú vyššie uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu, a to s ohľadom na skutkové zistenia v danej veci tak, ako sú bližšie uvedené v bode 36. tohto rozhodnutia.

38. S poukazom na uvedené pod bodmi 23 až 37 dovolací súd nepovažoval ani uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP za dôvodný, keďže napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v dovolateľkou namietanej otázke.

39. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

40. Najvyšší súd preto dospel k záveru, že dovolanie žalovanej v časti namietajúcej vady tzv. zmätočnosti je potrebné odmietnuť podľa § 447 písm. c) CSP ako neprípustné a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci podľa § 447 písm. f) CSP.

41. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

42. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.